

Державний вищий навчальний заклад
«Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»

Кафедра педагогіки початкової освіти

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор

“ ” _____ 2019 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОСНОВИ КОМУНІКАТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ

(шифр і назва навчальної дисципліни)

Галузь знань _____ 01 «Освіта/Педагогіка» _____
(шифр і назва напрямку підготовки)

Спеціальність _____ 013 «Початкова освіта» _____
(шифр і назва спеціальності)

Факультет ПЕДАГОГІЧНИЙ
(назва факультету)

Робоча програма ____ **Основи комунікативної діяльності майбутніх учителів початкових класів**

для бакалаврів за спеціальністю «Початкова освіта».

„___” _____ 2018 р.

Робоча програма складена кандидатом філологічних наук, доцентом кафедри педагогіки початкової освіти **Наконечною Л.Б.**

Робоча програма схвалена на засіданні кафедри педагогіки початкової освіти, (протокол № 1 від __28 серпня 2019 р.)

Завідувач кафедри _____ **Оліяр М.П.**
підпис прізвище, ініціали

Затверджено науково-методичною радою педагогічного факультету (протокол № __1__ від __30 серпня__2019 р.)

Голова науково-методичної ради педагогічного факультету _____ **Кондур О.С.**
підпис

Декан _____ **Кондур О.С.**
підпис

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 01 „Освіта/Педагогіка”	За вибором студентів	
	Спеціальність 013 „Початкова освіта”		
Модулів – 1		Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		4-й	
Індивідуальне науково-дослідне завдання Немає		Семестр 7	
Загальна кількість годин – 90		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 3,5	Освітній рівень: бакалавр	12 год.	
		Практичні, семінарські	
		18 год.	
		Лабораторні	
		Самостійна робота	
		60 год.	
		Індивідуальні завдання: _0_ год.	
Вид контролю: Залік			

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 33% до 67%

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета викладання дисципліни

Навчальна дисципліна «Основи комунікативної діяльності майбутніх учителів початкової школи» є дисципліною за вибором для студентів освітнього рівня “бакалавр”. Це складова частина гуманітарних дисциплін, вона передбачає розвиток комунікативної компетентності майбутніх педагогів, підвищення рівня їхньої етичної взаємодії з учнями, формування комунікативної спрямованості у студентів, курс покликаний допомагати становленню сучасного педагога, котрий розвивається і формується в умовах сучасного освітнього простору. Курс «Основи комунікативної діяльності...» — самостійний навчальний предмет, що базується на мовознавчих курсах «Сучасна українська мова з практикумом», «Українська мова (за професійним спрямуванням)», а також відповідних курсів з педагогіки та психології і має на меті систематизувати й узагальнити знання студентів з дисциплін мовного та психолого-педагогічного циклів, поглибити і розширити їхню вербальну майстерність, уміння розв’язувати педагогічні завдання, моделювати педагогічні комунікативні ситуації. Майстерне володіння живим розповідним словом – незамінний чинник потужної мотивації учнів до активної пізнавальної діяльності, безумовний засіб переконання й впливу на розум і почуття вихованців.

Мета навчальної дисципліни: оволодіння системою комунікативних знань, умінь, що забезпечують реалізацію функцій, покладених на педагога, здійснення майбутніми фахівцями професійно-педагогічної комунікації на високому якісному рівні, можливість самореалізації й самовдосконалення студентів через вербальні, невербальні засоби комунікації з точки зору педагогічної діяльності.

Завдання навчальної дисципліни:

- формування комунікативної компетенції студентів;
- надання студентам знань теоретичних положень педагогічної комунікації;
- ознайомити студентів з сутністю поняття “спілкування” та його значенням у професійній діяльності педагога;
- набуття студентами комунікативного досвіду, що сприяє розвитку креативних здібностей студентів та спонукає до самореалізації фахівців, активізує пізнавальні інтереси, реалізує евристичні здібності як визначальні для формування професійної майстерності та конкурентоздатності сучасного фахівця;

- вироблення навичок оптимальної мовної поведінки у професійній сфері: ефективний вплив на співрозмовника за допомогою вмілого використання різноманітних мовних і позамовних засобів, оволодіння культурою монологу, діалогу та полілогу; сприйняття та продукування якісного усного та писемного мовлення, вибір комунікативно виправданих мовних засобів;

- сформувати у студентів готовність до налагодження ефективної психолого-педагогічної взаємодії з учасниками педагогічного процесу, вчити обирати оптимальні форми й методи педагогічного спілкування відповідно до індивідуальних можливостей учнів початкових класів, рівня їхньої підготовки, умов спілкування.

Мета проведення лекційних занять

Метою проведення навчальних занять з дисципліни «Основи комунікативної діяльності майбутніх вчителів початкової школи» є ознайомлення студентів з теоретичними основами педагогічного спілкування, метою, завданням, особливостями психолого-педагогічного спілкування вчителя початкових класів; а також орієнтування студентів на самостійне вивчення визначених програмою питань шляхом використання відповідної літератури.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студенти повинні **знати**:

- специфіку предмета, його роль у системі педагогіки;
- сутність і основні поняття педагогічної комунікації;
- роль спілкування в процесі розвитку людини і його життєдіяльності, роль і значення;
- місце комунікативного компоненту в структурі педагогічної діяльності;
- визначення та характеристику понять «комунікація» і «спілкування»;
- сутність, функції, структурні елементи, завдання педагогічного спілкування;
- моделі педагогічного спілкування;
- визначення понять «комунікативна стратегія» і «комунікативна тактика» і розуміння можливостей їх використання;
- види, особливості вербальних засобів педагогічної комунікації;
- засоби невербального спілкування в освіті;
- мовленнєвий етикет та моделі взаємодії „вчитель – учень”;
- поняття педагогічного конфлікту, його специфічні особливості і можливі причини виникнення і шляхи подолання;

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **уміти:**

- використовувати багатство мови у педагогічній комунікативній діяльності;

- реалізувати основні різновиди мовлення у педагогічній комунікативній діяльності;

- добирати в усному й писемному педагогічному мовленні найдоцільніші формули мовленнєвого етикету;

- володіти різними прийомами усного мовлення і невербальними формами спілкування;

- використовувати теоретичні знання з психології та педагогіки для організації морально-позитивних і комфортних умов для роботи і спілкування учнів у колективі.

- організовувати процес прийому й передачі інформації;

- налагоджувати позитивно комфортні суб'єкт-суб'єктні стосунки в системі «вчитель-учень», «учень-учень», психологічно налаштовувати учнів на роботу, створювати ситуації діалогу і взаємодії;

- вміти долати утруднення, що виникають в ситуаціях спілкування;

- обирати і застосовувати стилі (моделі, позиції) педагогічного спілкування в різних педагогічних ситуаціях;

- обирати і застосовувати вербальні і невербальні засоби в ході педагогічного спілкування;

- здійснювати самоаналіз комунікативної діяльності, визначати корективи, які слід внести у власну майбутню комунікативну діяльність;

- застосовуючи різні стратегії взаємодії залежно від умов, що склалися.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

Комунікація як феномен педагогічної діяльності

Тема 1. Поняття про комунікацію. Предмет і завдання курсу. Комунікація як основа життєдіяльності людини. Комунікація і спілкування як мовленнєві поняття. Мовленнєвий розвиток дитини. Чинники, що впливають на мовленнєвий розвиток дошкільнят і молодших школярів.

Тема 2. Педагогічне спілкування як складова педагогічної комунікації. Особливості та функції педагогічного спілкування. Складові комунікативної компетентності педагога. Поняття “комунікативна компетенція” (суть, структура, засоби, сфера реалізації), “мовна і мовленнєва компетенції”, “мовна/мовленнєва/комунікативна особистість”. Види і жанри мовленнєвої діяльності педагога: контактне/ дистантне, усне/ писемне, монолог, діалог, полілог, внутрішнє мовлення.

Тема 3. Комунікативні стратегії і тактики в педагогічній діяльності вчителя початкової школи. Комунікативні стратегії та їх види. Комунікативні тактики. Мовленнєвий акт. Соціально-психологічний клімат під час педагогічного спілкування.

Тема 4 Проблема конфліктів у спілкуванні. Педагогічні конфлікти, їх характеристика, основні види. Конфлікти між учителями та учнями. Причини та функції учнівських конфліктів. Поняття про психологічну безпеку освітнього середовища. Управління конфліктом, профілактика і способи розв'язання.

Змістовий модуль 2.

Основні засоби педагогічної комунікації

Тема 5. Мовленнєвий етикет і культура спілкування вчителя. Мовленнєві моделі взаємодії суб'єктів педагогічної комунікації. Вербальні засоби комунікативної діяльності педагога. Види вербальних засобів комунікації. Комп'ютерна комунікація в освіті.

Тема 6. Засоби невербальної комунікації вчителя як необхідна умова культури професійного спілкування. Екстралінгвістичні і просодичні засоби

комунікації. Міміка. Жести. Візуальний контакт. Міжособистісний комунікативний простір.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		Л	П	лаб	Інд	с.р.		Л	П	Лаб	інд	с.р.
Модуль 1. Комунікація як феномен педагогічної діяльності												
Тема 1. Предмет і завдання курсу, його наукові основи.	4	2	2			10						
Тема 2. Педагогічне спілкування як складова педагогічної комунікації.	6	2	4			10						
Тема 3. Стратегії і тактики педагогічного спілкування.	6	2	4			10						
Тема 4. Педагогічний конфлікт.	4	2	2			10						
Разом за модулем 1.	20	8	12			40						
Модуль 2. Основні засоби педагогічної комунікації												
Тема 5. Мовленнєвий етикет і культура спілкування вчителя. Вербальні засоби.	6	2	4			10						
Тема 6. Засоби невербальної комунікації вчителя	4	2	2			10						
Разом за модулем 2.	10	4	6			20						
Усього годин	90	12	18	60		60						

5. Теми практичних занять

№ з/п	• Назва теми	Кількість Годин
1	Тема 1. Предмет і завдання курсу, його наукові основи.	2
2	Тема 2. Педагогічне спілкування як складова педагогічної комунікації.	4
3	Тема 3. Стратегії і тактики педагогічного спілкування.	4
4	Тема 4. Педагогічний конфлікт.	2
5	Тема 5. Мовленнєвий етикет і культура спілкування вчителя. Вербальні засоби.	4
6	Тема 6. Засоби невербальної комунікації вчителя	2
	Усього	18

6. Самостійна робота студентів

№ з.п.	Зміст самостійної роботи	Обсяг (год.)
1	Етапи мовленнєвого розвитку дитини. Чинники, що впливають на мовленнєвий розвиток дошкільнят і молодших школярів.	5
2	За працями В. Сухомлинського «Слово про слово», «Як любити дітей» «Серце віддаю дітям» і Януша Корчака «Як любити дітей» визначіть основні правила професійної комунікації вчителя.	10
3	На основі власного спостереження, створіть проект «Комунікативний портрет учителя початкових класів»	5
4	Проаналізуйте народні казки «Колобок», «Ріпка», «Бременські музиканти» у руслі комунікативних стратегій і тактик, викладіть свої думки, висновки у творі-роздумі.	5
5	Проаналізуйте ситуації з власного досвіду, розвиток і результат яких залежав від дотримання / недотримання культури спілкування, культури слухання.	5
6	Перегляньте художній фільм режисера Ролана Бикова «Опудало» («Чучело») (1983, СРСР, в головних ролях Крістіна Орбакайте, Юрій Нікулін, Олена Санаєва). Проаналізуйте проблеми взаємодії в учнівському колективі і учнів та педагогів. Охарактеризуйте позицію директора школи та визначити шляхи вирішення у навчальному закладі	10
7.	Опрацюйте книгу Адель Фабер і Елейн Мазліш «Як слухати, щоб діти з нами говорили. Як говорити, щоб діти нас слухали». Проаналізувавши поради авторів з проекцією на власний досвід спілкування, напишіть відгук на цю книгу.	10

8	Підготуйтеся до круглого столу «Конфлікти у спілкуванні і способи протидії», опрацювавши відповідні книги, наприклад, Д. Карнегі «Як здобувати друзів і впливати на людей» та Іржі Томана «Мистецтво говорити», виокремивши основні принципи, правила і способи налагодження міжособистісної комунікації. Наведіть приклади позитивного вирішення конфліктних ситуацій.	5
9	Підготуйте повідомлення про способи привернути увагу співрозмовника.	5
	Усього	60

7. Методи навчання

Охоплюють сукупність методів навчання, спрямованих на передавання і засвоєння студентами знань, формування умінь і навичок. До них належать словесні, наочні й практичні методи навчання.

Словесні методи навчання об'єднують пояснення, розповідь, інструктаж, лекцію, бесіду, роботу з підручником.

Наочні методи навчання охоплюють ілюстрування, демонстрування, самостійне спостереження, робота зі словниками, енциклопедіями, довідковою літературою.

Практичні методи навчання охоплюють вправи, практичні роботи, дослідні роботи, робота з навчальною, науковою літературою, конспектування праць.

Робота з інформаційними ресурсами у мережі Інтернет.

8. Методи контролю і самоконтролю діяльності

Програмові вимоги до заліку

1. Предмет і завдання курсу "Основи комунікативної діяльності майбутніх учителів початкової школи".
2. Зв'язок курсу "Основи комунікативної діяльності майбутніх учителів початкової школи" з іншими навчальними дисциплінами.
3. Комунікація як основа життєдіяльності людини.
4. Комунікація й спілкування як мовленнєві поняття.
5. Спілкування як взаємодія та обмін інформацією.
6. Складові ефективної комунікації.
7. Мовленнєвий розвиток людини
8. Чинники, що впливають на мовленнєвий розвиток дошкільнят і молодших школярів.
9. Педагогічне спілкування як складова педагогічної комунікації.
10. Особливості та функції педагогічного спілкування.

11. Багатоманітність векторів спілкування учителя.
12. Складові комунікативної компетентності педагога.
13. Поняття «комунікативна компетентність»: суть, структура, засоби, сфера реалізації.
14. Поняття «мовна компетенція» і «мовленнєва компетенція».
15. Поняття «мовна/мовленнєва/комунікативна особистість».
16. Види і жанри мовленнєвої діяльності педагога.
17. Комунікативні стратегії і тактики в педагогічній діяльності вчителя початкової школи.
18. Види комунікативних стратегій.
19. Мовленнєвий акт: суть поняття, структура, функції.
20. Інтерактивна (взаємодія) і перцептивна (сприймання, розуміння, оцінювання) грані спілкування.
21. Соціально-психологічний клімат під час педагогічного спілкування.
22. Культура слухання. Процес розуміння іншої людини.
23. Психологічні бар'єри у педагогічній комунікації. Приклади високої комунікативної культури особистості (за Д. Карнегі «Як здобувати друзів і впливати на людей»).
24. Педагогічні суперечності і конфлікти. Розв'язання та усунення конфліктів.
25. Спілкування і маніпуляції. Шляхи запобігання маніпуляціям.
26. Мовленнєвий етикет і культура спілкування вчителя.
27. Шляхи підвищення комунікативної культури вчителя.
28. Вербальна комунікація у діяльності педагога.
29. Види вербальних засобів комунікації.
30. Сутність невербальної техніки вчителя.
31. Засоби невербальної комунікації вчителя як необхідна умова культури професійного спілкування.
32. Комп'ютерні засоби педагогічної комунікації. Етичні правила комунікації в інформаційних мережах.
33. Лінгвістичні характеристики комп'ютерного спілкування.
34. Графічні засоби передачі емоцій.
35. Зовнішній вигляд і поведінка педагога як засоби комунікації.

Критерії оцінювання залікових робіт студентів
Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
80 – 89	B	добре	
70 – 79	C		
60 – 69	D	задовільно	
50 – 59	E		
26 – 49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-25	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

11. Рекомендована література

Базова

1. Бацевич Ф.С. Основи комунікативної лінгвістики. К. : Академія, 2009. 376 с.
2. Бобир О. В. Етикет учителя: навч.-метод. посіб. К.: Слово, 2009. 216 с.
3. Бутенко Н. Ю. Комунікативна майстерність викладача: навч. посіб. К. : КНЕУ, 2005. 336 с.
4. Васянович Г.П. Педагогічна етика: навч. посібник. К.: Академвидав, 2011. 256 с.
5. Волкова Н.П. Професійно-педагогічна комунікація: Навч. посібник. К.: Академія, 2006. 256 с.
6. Яшенкова О. В. Основи теорії мовної комунікації. К.: Академія, 2010. 312 с.

Додаткова література

1. Абрамович С.Д., Чікарькова М.Ю. Мовленнєва комунікація: підручник. К., 2004. 470 с.

2. Адель Фабер і Елейн Мазліш Як слухати, щоб діти з нами говорили. Як говорити, щоб діти нас слухали / Пер. О. Мандрика. Львів: Свічадо, 2010. 300 с.
3. Барановська Л. Сутність основних знань, умінь і навичок вербального спілкування // Дивослово. 2000. №5. С. 23-28.
4. Бацевич Ф.С. Основи комунікативної девіатології. Л.: Львівський національний ун-т ім. Івана Франка, 2000. 236 с.
5. Васянович Г. П. Морально-правова відповідальність педагога (теоретико-методологічний аспект): монографія. 2-ге вид. Львів, 2002. 232 с.
6. Волкова Н.П. Педагогічні комунікації: інноваційні методи навчання: навч. посіб. Д.: РВВ ДНУ, 2004. 52с.
7. Волкова Н.П. Педагогічні комунікації: Практ. посіб. Д.: РВВ ДНУ, 2005. 128с.
8. Гайдаєнко І. Канали комунікації та лексичні засоби їх вираження (на матеріалі назв чуттєвої сфери) // Наук. вісник Херсон. держ. ун-ту. Серія "Лінгвістика": Зб. наук. пр. Херсон: Вид-во ХДУ, 2007. Випуск 5. С. 174-180.
9. Гончаренко С. У. Український педагогічний словник. Київ: Либідь, 1997. С. 341-342.
10. Горох Г.В., Карпалюк В. С. Комунікативна лінгвістика: навч.-метод. посіб. Кам'янець-Подільський національний ун-т ім. Івана Огієнка. Кам'янець-Подільський, 2009. 283 с.
11. Жовтобрюх В.Ф., Муромцева О.Г. Культура мови вчителя : Курс лекцій / за ред. О.Г. Муромцевої. Х.: Гриф, 1998. 208 с.
12. Загнітко А.П., Домрачева І.Р. Основи мовленнєвої діяльності. Донецьк: Вид-во донец. ун-та, 2001. 56 с.
13. Калмикова Л.О. Формування мовленнєвих умінь і навичок у дітей: психолінгвістичний та лінгвометодичний аспекти: навч. пос. Київ: НМЦВО, 2003. 320с.
14. Калмикова Л.О., Калмиков Г.В., Лапшина І.М., Харченко Н.В. Психологія мовлення і психолінгвістика: навч. пос. для студентів ВНЗ. К.: Переяслав-Хмельницький педагогічний інститут, 2008. 235 с.
15. Карнегі Дейл «Як здобувати друзів і впливати на людей» КМ-БУКС, 2017. 256 с.
16. Кінг Патрік «Стратегії і тактики спілкування», Книголав. 2017. 128 с.
17. Корчак Януш Як любити дітей. КСД, 2016. 208 с.
18. Нечепоренко Л.С. Методологічні засади теорії і практики педагогічної майстерності: Монографія. Харків: Видав. центр ХНУ, 2004.128 с.

19. Оліяр М.П. Підготовка майбутніх учителів початкових класів до комунікативно-стратегічної діяльності // Science and Education a New

20. Оліяр М.П. Теорія і практика формування комунікативно-стратегічної компетентності майбутніх учителів початкових класів: монографія. Івано-Франківськ: Сімик, 2015. 500 с.

21. Педагогічна майстерність : [підручник] / Л. А. Зязюн, Л. В. Крамущенко, І. Ф. Кривонос та ін.; за ред. І.А.Зязюна. [2-ге вид., доп. іпереробл.]. К.: Вища шк., 2004. 422с.

22. Педагогічна риторика: історія, теорія, практика : монографія / за ред. О.А.Кучерук. Київ : КНТ, 2016. 258 с.

23. Радевич-Винницький Я. Етикет і культура спілкування: навч. посіб. Львів., 2001. 214 с.

24. Сагач Г. М. Ділова риторика: мистецтво риторичної комунікації: навч. посібник Київ : Зоря, 2003. 287с.

25. Семеног О. М. Культура наукової української мови: навч. посібник Київ: «Академвидав», 2010.

26. Сербенська О. Культура усного мовлення: практикум: навч. посіб. К.: Центр навчальної літератури, 2004. 216 с.

27. Стахів М. Український комунікативний етикет: Навчально-методичний посібник. К.: Знання, 2008. 245 с.

28. Сухомлинський В.О. Слово вчителя в моральному вихованні // Сухомлинський В.О. Вибрані твори: В 5 т. К.: Рад. школа, 1977. Т. 5. С. 321 –

29. Сухомлинський В.О. Слово про слово // Сухомлинський В.О. Вибрані твори: В 5 т. К.: Рад. школа, 1977. Т. 5. С. 160 – 167.

30. Томан І. Мистецтво говорити. Пер. с чес., 2-е вид. – К.: Політвидав України, 1989. – 293 с.

31. Уварова А.М. Формування риторичної майстерності майбутнього вчителя: навч.-метод. пос. для пед. ун-тів. Суми: СумДПУ, 2007. 132 с.

32. Чмут Т. К. Шляхи розвитку культури спілкування студентів вищих навчальних закладів: навчальний посібник. К.: Основа, 2002. 380с.

33. Чмут Т., Чайка Г. Вербальні засоби спілкування та мовленнєвий етикет // Етика ділового спілкування. – К., 2002. – С. 107-117.

34. Якубовська О.М., Гапійчук І.М. Основи дидактичної емоційної взаємодії: Навч.-метод. посібник до спецкурсу. Вінниця: Велес, 2001. 108 с.

12. Інформаційні ресурси

1. Басюк Н. Комунікативна культура педагога вищої школи як головний аспект педагогічного спілкування. – Режим доступу: <http://eprints.zu.edu.ua/20252/1/Basjuk1.pdf>
2. Д
3. Залізняка А. М. Педагогічні ідеї В. Сухомлинського щодо розвитку мови дітей. – Режим доступу: <https://dspace.udpu.edu.ua/jspui/bitstream/6789/1239/1/pdf>
4. Зміст та структура комунікативної культури педагога // Туркот Т.І. Педагогіка вищої школи. – Режим доступу: http://pidruchniki.com/13680808/pedagogika/pedagogika_vischoyi_shkoli
5. Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої
6. Оліяр М. П. Навчально-методичний супровід формування комунікативно-стратегічної компетентності майбутніх учителів початкових класів // Наукові записки [Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя] з психолого-педагогічних наук. 2016. № 2. С. 149-153. - Режим доступу: <http://www.knu.edu.ua/>
7. Оліяр М.П. Зміст та структура комунікативно-стратегічної компетентності вчителя початкових класів // Science and Education a New
8. Оліяр М. П. Комунікативно-стратегічна компетентність майбутніх учителів початкових класів // Теоретичні питання культури, освіти та виховання. 2012. № 46. С. 35-40. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Trpkov_2012_46_12
9. Оліяр М. П. Лінгвістичні засади дослідження комунікативно-стратегічної компетентності майбутніх учителів початкових класів // ScienceRise. Педагогічна освіта. 2015. № 9(5). С. 60-65. - Режим доступу: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=te
10. Поперечна Л.Ю. Комунікативні здібності вчителя як одна з важливих складових його професіограми // Вісник Національної академії Державної

прикордонної служби України. 2012. Вип. 1. – URL :

11. Путіловська Н. Б. Місце комунікативної культури в професійно-педагогічній підготовці майбутнього вчителя // Наукові праці [Чорноморського державного університету імені Петра Могили комплексу

1
6

.

12. Стахів М. Комунікативний етикет як складова професійної компетентності педагога / М. Стахів // Педагогіка і психологія професійної освіти. 2014. № 4. С. 87–96. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pippo_2014_4_12.

13. Цимбалюк О.М. До проблеми дослідження комунікативної діяльності вчителя, як фактора його самореалізації в умовах гуманістично орієнтованої освіти – URL : <http://social-science.com.ua/article/247>

Д
о
с
т
у
п
у

HYPERLINK

"http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=N

р
с
h
d
u
р
е
d

–
2
0
1
1
–
1
7
3

–
1